

# ИМЕНУВАНЕТО ПРИ БЪЛГАРИ И КИТАЙЦИ: ПАРАЛЕЛИ

*Тиен Дзиендзюн*

Пекински университет за чужди езици, КНР

## PARALLELS IN NAMING FOR BULGARIANS AND CHINESE

*Tian Jianjun*

Beijing International Studies University, PRC

**Abstract:** The purpose of this article is to draw a comparison between the Chinese and the Bulgarian name systems. The discussion is structured around the following aspects: Structural features of personal and family names; Origin of the surname; Form of the names; The influence of religion on personal names; Resources of proper nouns; Basic norms when choosing personal names; Geographical area of name distribution; Legal basis of the name system. The literature used is in Bulgarian and in Chinese.

**Keywords:** Bulgaria; China; Parallels; Names; Origin.

Темата на настоящата статия е свързана със съпоставителна характеристика между китайските и българските лични имена. Що се отнася до китайската именна система, бих конкретизирал, че изследването е насочено към китайските лични имена на народността хан и към тези малцинствени групи, чиито именни традиции са повлияни от ханската система на именуването. Разглежданата проблематика е базирана върху следните показатели:

### 1. Структура на личните имена

В сравнение с имената на китайците, които се състоят от две части – фамилно име и лично име, българските имена са изградени от три компонента. Освен собствено име, всеки съвременен българин използва бащино и фамилно име. Бащиното име, или презимето, е сравнително ново явление в българската именна система. То се възприема през XIX

век и е наложено по административен път (Старева 2006, 28). Образува се, като към името на бащата се добави наставка „ов“ („ев“). Например, Иван-ов, Никол-ов. Що се отнася до фамилните имена, то до XVIII в. те са възприемани от името, професията, прякора, селищния произход на основателя на рода, без да се използват никакви наставки. По-късно зачестява използването на общославянските наставки „-ов“, „-ски“, „-ин“. Така например, ако родът води началото си от Пенко, то фамилното име на неговите представители може да бъде Пенков или Пенковски. Другата структурна особеност е мястото на фамилното и личното име при българи и при китайци. При българите най-отпред стои собственото име, следвано от бащиното и накрая е фамилното име, докато при китайците първо е фамилното име, следвано от собственото и това често води до объркване при обръщенията (田建军。2005). Ще дам за пример моето име *Тиен Дзиендзюн*. Тук „Тиен“ е фамилното ми име, а „Дзиендзюн“ е собственото ми име. Но много хора, без да знаят, се обръщат към мене с „г-н Дзиендзюн“ вместо с „г-н Тиен“<sup>1</sup>.

## 2. Фамилно име и неговият произход

Като част от езиковата система, фамилната именна система също е устойчива, дори консервативна величина. За разлика от собствените, фамилните имена при българите са силно информативни. Става въпрос не за фамилните имена, образувани от малкото име на дядото и прадядото, като Петров или Иванов, например, а за родови имена или прозвища, свързани с определени професии или с фамилии, които са със социален оттенък. Този род фамилни имена на българите имат знаков характер и в този смисъл в тях е закодирано миналото на народа. По тях може да се прочете „историята на нацията“ (Бакърджиева 2003, 17).

Фамилното име в китайската именна система обикновено е името на фамилията на рода по бащина линия. То е устойчиво и се наследява от поколение на поколение стотици, дори хиляди години. Днес на практика, едно новородено дете може да получи и фамилното си име по майчина линия. Друга характерна особеност при китайските фамилни имена е, че човек получи ли веднъж своето фамилно име, то остава за цял живот, независимо дали притежателят му е мъж или жена. Жената не променя моминското си фамилно име, след като се омъжи.

<sup>1</sup> За структурните особености на китайските имена има задълбочено изследване на български език. Виж студията: „Генеалогия и структура на китайските фамилни имена“. Малинова 2009 D, 148 – 172.

В българската именна традиция фамилното име също се наследява по бащина линия, но когато българката се омъжи, обикновено приема фамилното име на своя съпруг.

Въпросът за произхода на фамилното име както при българите, така и при китайците е доста обширен и аз ще посоча само основните източници, от които произхождат фамилиите на нашите два народа.

Китайското фамилно име води корените си още от древността и се запазва хилядолетия наред стабилно и непроменливо (Малинова 2009 А, 11 – 18). Неговият произход може да се търси в няколко източника:

- А) Тотем на племе или етническа група при неолитните общества;
- Б) Названието на държава в древността;
- В) Название на територия, дадена от владетеля на държавата;
- Г) Името на местността, където е живял прародителят на рода;
- Д) Кой поред измежду братята е прародителят;
- Е) Заеманият пост на прародителя на рода в социалната йерархия;
- Ж) Занаята, който е практикувал прародителят на рода;

З) Посмъртното име на прародителя. В древен Китай често след смъртта на родителите, собствените им деца им дават ново име, което е известно като „посмъртно“ име 谥号;

И) Резултат от промяна на друго фамилно име;

Й) Благородническа титла или сан на прародителя<sup>2</sup>.

А българското фамилно име може да е името на дядото по бащина линия. Може и да произхожда от името на място, река, планина или да е свързано с определена професия, упражнявана от прародител, или да е някакво друго специално прозвище. Например: Софийски, Русев, Балкански, Москов, Благоев, Винаров, Шивачев, Колимечков и др.

Фамилните имена, свързани с професии или занаяти, са най-многобройни. Те са свързани с минали епохи, когато са процъфтявали земеделският труд (Житаров, Харманджиев, Оризаров), скотовъдството (Овчаров, Чобанов, Биволарски, Пчеларов), лов и риболов – Авджиев (ловец), занаятите (Зидаров, Дюлгерев, Дръндаров (от „дръндар“ – чепкало), Шивачев, Абаджиев (шивач на аби), Басмаджиев, Аршинков, Терзиев, Калайджиев, Гайтанджиев, Кенаров, Медникаров, Бакърджиев, Златаров, Сарафов, Алатов (от „алат“ занаятчийски инструменти), художествените занаяти (Марангозов (резбар), Зографов), професии, отнасящи се до културния живот (Даскалов, Калиграфов, Писарев, Подвързачов и др.), други

---

<sup>2</sup> За развитието на китайската именна система през вековете виж по-подробно статията „Исторически развой на някои именни форми в китайската ономастика“ (Малинова 2009 А, 11 – 18).

професии – Ахчиев (готвач), Бакалов, Балтаджиев (дървар), Берберов (бръснар) и т. н. (Расиев 2006, 78).

### 3. Форма на имената

Китайското име се пише с йероглифи. Ако не се видят структурните йероглифи, изграждащи името, не може да се определи дали неговият носител е от мъжки, или пък от женски пол, въпреки предпочитани йероглифи за мъжко и за женско име. Като пример може да се посочи името *Лилан*. Ако се изписва 力澜 (力 означава „сила“, а лан 澜 – „морски вълни, талази“), то е име на мъж, но ако е 丽兰 (丽 е „красива“, а лан 兰 е „орхидея“), е женското име *Лилан*.

Тъй като в китайския език няма граматическа категория „род“, в много случаи мъжките и женските имена са еднакви, т. е. пишат се с едни и същи йероглифи.

За разлика от китайското лично име, което не може да се определи ясно като „мъжко“ или „женско“, то в българската именна традиция много категорично и отчетливо е изразена разликата при личното име на мъжа и на жената. Тази разлика се обяснява с наличието именно на граматическата категория „род“ в българския книжовен език. Дори в редките случаи, когато при някои собствени имена на българи не се различава дали техният носител е мъж или жена, то при фамилните имена вече се изяснява, благодарение на окончанието „-ов“ при мъжките фамилни имена и „-ова“ при женските фамилии. Тази особеност е наследена от славянската традиция и се среща при повечето славянски народи.

### 4. Влиянието на религията върху личните имена

Българските лични имена са повлияни до голяма степен от религията. Приемането на християнството по българските земи се отразява и върху именната система. Напълно логично новата вяра трябва да се обозначи с ново име. Пример за това дава самият княз Борис, който след като се покръства, приема християнското име Михаил. От IX в. нататък, сред българското население постепенно се разпространяват християнските имена, които заличават последните запазили се дотогава етнически различия в старобългарското общество. През Средновековието християнските имена са разпространени главно сред духовенството, книжовниците и градското население, докато на село чак до миналия век преобладават славянските имена и техните производни. Имената, които са класифицирани най-общо като „християнски“, съответстват на три езикови системи – еврейската, гръцката и латинската. Еврейската система е представена най-

вече от библейските герои от Стария завет, като Аврам, Давид, Данаил, а латинската – от имена, като Валери, Венера, Иларион, Марин. Гръцките имена са в основата на имената, давани при светото кръщение – Анастасия, Зоя, Мина, Петър, Христо. Чрез гръцкия език в българската именна система проникват и имена на митологични герои – Галатея, Касандра, Ксения, Маргарит. Голямата част от собствените имена на българите имат връзка с православието. Те са или имена на християнски светци и светици, или техни променени форми. Например: Петър, Павел, Христо, Мария, Анна, Спас, Никола, Николай, Параскева, Димитър и т. н.

За разлика от тях, при китайските лични имена почти не може да се намери влияние на религията. Ако може да се говори за някакво влияние на религията върху китайските лични имена, то влиянието не е насочено директно към самата именна система, а върху мисленето на човека, който дава името. Човекът, който вярва в някоя религия, би могъл да даде на новородено дете име, свързано с тази религия до някаква степен. Например, в конфуцианските или будистките традиции, имена, изразяващи моралните ценности на тези религии, а не имена на светци.

В България, а и в Западния свят, се отдава голямо значение на отбелязването на именния ден с пищни тържества, което е свидетелство за почитта към името, докато в Китай липсва такава практика.

## 5. Ресурси на собствените имена

Ресурсите на собствените имена в китайската именна система са доста богати<sup>3</sup>, докато при българите в това отношение са сравнително по-малко. В китайската именна система собственото име на един човек може да е един йероглиф или комбинация от два йероглифа. Друга особеност е, че по принцип почти всички йероглифи могат да се използват в състава на собствените китайски имена (Малинова 2009 В, 47). Имайки предвид, че броят на най-често употребяваните китайски йероглифи е 6–7 хиляди, можем да си представим колко е голям изборът при определянето на собствено име в китайската именна система. За разлика от тях, собствените имена на българите са по-ограничени. Те са възниквали или са възприемани през различни епохи. За разлика от фамилните имена, които са устойчиви и в този аспект консервативни, то при собствените имена всяка епоха внася модернизъм. В исторически план зародишът на лично-именната система при българите се корени в далечното индоевропейско и праславянско минало и реално се отнася към възникването на Първата

<sup>3</sup> За китайските собствени имена може да намерите повече подробности в статията: „Същност и семантика на китайските собствени имена“ (Малинова 2009 В, 46–64).

българска държава на Балканите. Българските лични имена отразяват богатото културно наследство на българите и в тази връзка са израз на влиянието на различните цивилизации, живели по българските земи – траки, гърци, славяни, прабългари, турци, римляни. В тази връзка може да се каже, че съвременните български имена са наследство на няколко именни системи, предимно прабългарската и славянската.

Сведенията за оригиналния вид и скритото значение на прабългарските имена са доста оскъдни. Някои днешни български имена, като Жоте, Пижо, Шоле и др., крият изменен първобългарски, кумански или печенежки корен. Като цяло влиянието на прабългарската именна система е значително по-слабо. За пример могат да бъдат посочени имена, като Котраг, Батбаян, Вокил, Войтех, Расате, Ирник, и т.н. По време на гръцкото и турско нашествие имената на българските владетели и техните потомци, като Аспарух, Крум, Асен, Калоян, Борил, Ивайло, са тънели в пълна забрава, дори някои от тях са изчезнали от народната традиция и са възстановени чак през XIX в., благодарение на уроците по история.

Славянската именна система е наложена териториално и племенно и това е основната причина те да са еднакви за цялата славянска общност – българи, сърби, хървати, словенци, руснаци, украинци, поляци, чехи, словаци и т.н. Повечето от славянските имена се състоят от две съставки, като най-често срещаните са: „добър“, „мир“, „свят“, „славен“. Със славянски произход са имена като: Владислав (владее славата), Богдан (даден от бога), Радослав (радващ се на слава), Мирослав, Спасимир, Боримир, Слав. Най-често женските славянски имена говорят за красота и доброта. Примери в това отношение са Белослава, Ведра, Дивна, Добринна, Искра, Калина, Модра (синеока), Хуба. Разпространени са и имена на славянски божества, като Лада, Морена, Перуна, които постепенно биват изместени от новите християнски имена. Мъжките славянски имена символизират смелост (Братислав, Воин, Деян) или радост и слава. Като пример могат да бъдат посочени някои от имената, получени от корена „-рад-“: Ради, Радьо, Радко, Радан, Раденко, Радой, Радеш, Радин, Радойко, Радоил, Радул, Радон, Радован, Райно, Райко, Раян, Радуш и т.н. (Заимов 2004, 87).

По отношение на влиянието на гръцката именна система върху българската, много от гръцките имена са се „побългарявали“ чрез превод или съкращаване (Симеонидис 2006, 38). Например, гръцките имена Тодор или Доротей, което ще рече „дар от Бога, Божи дар“, българите заменят с Божидар. Това явление се е засилило особено много през Възраждането, когато голяма част от българските имена са превод на съответни гръцки. Сред тях са: Благородна – Евгения, Боголюб – Теофил или Филотей, Възкресия – Анастасия, Кръстьо – Ставри, Надежда – Елпида, Небесна –

Урания, Спас – Сотир и т. н. Към българските имена, върху които оказва влияние гръцката именна система, са и тези, които са еднакви или близки по значение с гръцките, но са образувани въз основа на български корен. Такива са: Богдан – Теодосий, Божана – Теофана, Веселин – Иларион, Воин, Войно – Страти, Господин – Кирил, Желязко – Сидер, Живка, Жива – Зоя, Камен – Петър, Люба – Агапия, Мира – Ирина, Руса, Руска – Ксанта, Светла – Фота, Сретен – Тихон, Черньо – Мавро и много други (Симеонидис 2006, 56).

Както в китайската именна система, така и в българската родителите дават име на своите деца в зависимост от желани черти на характера, названия за явления, състояния, растения, географски обекти и т. н. Примери в това отношение са: българските Здравко, Радостин, Цвета, Люлин, Вихрен, Детелина, Ясен, Явор или китайските Сяоган 晓刚 (знаещ и силен), Дъчън 德成 (Изпълнен с добродетели), Уънлун 文龙 (Интелигентен, високо образован дракон), Айлиен 爱莲 (обичам лотос), Лиджу 丽珠 (Красива перла) и т. н.

Друга прилика между нашите две именни системи се открива и в засиленото западноевропейско влияние, което се наблюдава през последните две десетилетия. Имена като Никълъс, Дайяна, Майкъл, Никол сред младото българско население или името *Бидъ* 彼得 (Bide), което е китайското звучене на европейското име Питър (Петер, Петър). Към същата категория се отнасят и имената: 阿妮 (Ани), 安娜 (Анна), 丽娜 (Лина), 丽莎 (Лиша), 丹妮 (Дани) и др.

## 6. Основни норми при избор на личните имена

По традиция в Китай личното име на един човек не трябва да е съставено от йероглиф, който се съдържа в името на роднините му от целия голям род. Дори не трябва да звучи по еднакъв начин, независимо че се пише с различни йероглифи. Това е израз на „почит на китайците към техните предци“ (Малинова 2010, 14).

Докато според българската вековна традиция е точно обратното. Името на внуците би трябвало да „подновява“ името на техни роднини, най-често на бабата и дядото по бащина линия. В някои случаи имената са буквално „копирани“ едно към едно, в други – просто се променя по една буква или се взема първата буква от името на роднините. Затова много често българските имена като цяло, имам предвид личното и фамилното име, са идентични или поне започват с еднакви букви. Много често срещани български имена са Иван Иванов, Петър Петров, Павел Павлов, Георги Георгиев или Гергана Георгиева, Стамен Стоянов и т. н. Общото между

българи и китайци при избора на име е обстоятелството, че родителите дават на своите деца защитно или пожелателно име или казано по друг начин, в семантично отношение и българските, и китайските имена могат да се разделят на две големи групи – пожелателни и защитни, като границата между тях не винаги е ясно изразена. В избора на родителите е вложено тяхното желание за бъдещето на детето. Ето защо броят на имената в българския език, съдържащи думи като: благ, драг, мил и слава, е доста голям. Например: Благовест, Благой, Драгомир, Драган, Мила, Милчо, Милка, Милослав, Станислава.

Паралел между нашите две именни системи съществува при имена, пожелавачи здраве и живот: Живко и Здравко в българския и техните китайски еквиваленти – Чаншън 长生 (дълъг живот) или Кан 康, Дзиен 健 (здрав, силен, як).

Род, семейство или успех в живота: българските Братан, Велико, Велика и китайските аналози Шъдзие 世杰 (велик наследник), Лиуей 力伟 (Силен и велик).

Сила и храброст: Воин, Бойко, Страхил и китайските – Дзюндзие 俊杰 (герой), Уцян 武强 (силен воин).

Физическа красота: Хубен и Ялан 雅兰 (красива орхидея), Румяна и Данфън 丹凤 (румен феникс) или Хунмей 红梅 (румен сливов цвят) и т. н.

Както пожелателните, така и защитните имена са свързани с първобитната вяра в магическата сила на словото. В миналото тяхното предназначение е било да се борят с детската смъртност и да предпазват от зли сили. Когато в семейството първите деца умирали, родителите давали на рожбата си такова име, което да го пази от преждевременна смърт. Защитните имена са няколко вида:

а) От глаголен корен „стоя, трая“: Стойко, Стоян, Стоимен, Трайчо, Траян;

б) От дума, която означава здрав, твърд предмет: Камен, Кремена, Желязко;

в) „Грозни“ имена, т. е. които предпазват от зли очи: Грозьо, Черньо в българския и Чоууа 丑娃 (Chouwa) – „грозно дете“ в китайския.

г) Имена, свързвани с подхвърлянето на дете. Към средствата за борба с детската смъртност спада и широко практикуваната допреди две-три поколения *символична жертва*. Ако на родителите умирали децата или се родяло хилаво дете, за което се страхували дали ще оживее, „подхвърляли“ го рано сутрин на улицата или край кладенеца и гледали кой пръв ще го намери. Който го *наиде* или *обрете*, той става кръстник на детето и му дава собственото си име. Такива са имената Найден и Обретен. Ако вместо човек, най-напред дойде животно, загрижените родители казвали, че



такъв бил късметът на детето им и го наричали Кучкан, Песан, вярвайки че с това са избягнали проклятието и детето ще оцелее до дълбока старост. Техни еквиваленти в китайския са имена като *Гоууа* 狗娃 (буквално преведено „дете на кучето“) или *Гоушън* 狗剩, означаващ „изоставен от куче“ (陈永国。 2005).

д) Защита от нежелано многодетство. Според наивното вярване на прадедите някои имена крият сила да предпазват и от други „напасти“. Когато се раждат все момичета, а всеки родител иска да има преди всичко мъжка рожба, кръщават четвъртото или петото поредно момиче Доста, Достена или Стига, за да се роди след него момче. А когато се раждат прекалено много деца, кръщават десетото, например, Запрян. По аналогичен начин се третират и китайските имена като *Джаоди* 招弟 (което означава „призовавам, викам да дойде по-малък брат“) или *Лайди* 来弟 („надежда за по-малко братче“).

е) Магическата сила на името може цял живот да служи като защита срещу диви зверове и беди. А понеже най-опасният звяр по българските земи е вълкът, широко разпространени са имената: Вълчо, Вълкан, Вълкана. Същия смисъл носят и имената: Огньо, Огнян, Куцар, Страхил, Страшимир. Днес по-разпространени в България са имената, съчетаващи в едно защитна и пожелателна – Венцислав, Борислав, Бранислав, Тихомир, Станимир.

В миналото имената на българските деца са се избирали от кумовете, от родителите или от свещеника. С тях са назовавали най-често дядото по бащина линия или други роднини. Честа практика е детето да вземе името на християнския патрон, съобразно деня на своето раждане. В днешно време изборът е изцяло в ръцете на родителите. По същия начин стои въпросът и пред китайските родители. Отговорността за избора на име пада върху тях и ако те не могат да се справят, се обръщат към роднини, приятели и към специализирани фирми, които работят по най-съвременни методи и компютърни технологии, но базата данни, с които разполагат, са главно от древните класически книги, което показва неразривната връзка с хилядолетната китайска традиция. През 2005 година от услугите на фирми за даване на име са се възползвали 12,5 % от китайското население, предимно в големите градове (袁义达。 2006).

До началото на XX век в българските държавни и общински формуляри към трите имена се среща и графа „прякор“, който е бил използван масово в изминалите векове. Той се дава от общността на род, семейство или на отделен човек и може да бъде свързан с външни белези, особености на характера, професията, умения и т. н. В наши дни използването на прякори се среща предимно в неофициалното общуване. По аналогичен

начин в китайската именна система могат да се разглеждат *дзъ-името*, което се получава, когато лицето навърши двадесет години, и е познато още като *бяодзъ* 表字 (biaozi) или „учтиво име“, и *хао-името*, което представлява книжовно име (Малинова 2009 С, 131)<sup>4</sup>.

## 7. Географски ареал на разпространение на имената

Във връзка с разглежданата проблематика интерес представлява и географското разпространение на имената. Възприемайки тезата, че всяка етническа формация, със свой език и култура, създава собствен репертоар на личните имена, които се използват от всички нейни членове, вярват се в техния бит и стават нейно собствено достояние, проф. Христо Гандев очертава няколко основни ареала в земите на българската народност през XV век, за които са запазени именни основи, базирани от тимарските описи (Гандев 1972, 235). Данните свидетелстват, че населението в районите на София, Търново, Благоевград и целия югозападен край повсеместно използва пет основни именни системи при именуването на своите деца. Те са: Драг-; Рад-; Стан-; Добр-; Брат-, което представлява приблизително 30% от всички използвани от населението имена, при положение че общият им брой надхвърля 100. Концентрацията на тази именна група е най-висока в районите на София (61,2%), Благоевград (38%), Търново (33,15%), а спадът на честотата в използването на тези именни основи в Югозападна България се дължи на проникването на „имена от гръцки произход и от църковния репертоар“ (Ковачев 2005, 56). По отношение на географското разпространение на китайските фамилни имена е установено, че фамилиите *Ли* 李, *Уан* 王, *Джан* 张 и *Лиу* 柳 са много по-популярни в Северен Китай, докато *Чън* 陈, *Джао* 赵, *Хуан* 黄, *Ян* 杨, *Лин* 林 и *У* 吴 са масово разпространени в южните райони на страната (袁义达。2002).

## 8. Законова основа на именната система

В приетата още през 1975 г. Наредба за гражданското състояние има специална алинея (чл. 8, ал. 4), според която на родителите се предоставя списък с български имена. В сега действащия Закон за имената на българските граждани, който бе приет през 1990, остават непълни или зле решени въпросите, свързани с опазването на българската именна система.

<sup>4</sup> В статията „Исторически и лингвистични аспекти на явлението „Бихуей“ 避讳 (Bihui) в китайската именна система и последиците от него“ са разгледани различни именни форми, в т.ч. прякори, т.нар. „малко име“, „дзъ-името“, „учтивото име“, „книжовното име“ и т.н. (Малинова 2009 С., 131 – 137).

Пример в това отношение е чл. 3 от същия закон, в който е посочено, че собственото име се определя от родителите при раждане, но не се съдържа текст за съобразяване с българската именна система, както е в много страни по света, където изрично е посочено, че името трябва да е в съответствие с тяхната национална именна система (Александров 1999).

За разлика от България, в Китай съществува огромно разнообразие от лични имена и няма „установени имена“, тъй като не съществува именник, въз основа на който те да се избират. В състава на китайското име може да влезе всеки един от многобройните китайски йероглифи, а числото на най-разпространените „именни йероглифи“ е над хиляда (刘吉艳。2004). Разбираемо е, че са възможни милиони такива двойки йероглифи и не е изненада, че в Китай почти няма двама души с еднакви лични имена, за разлика от България или останалите европейски страни, където се срещат много често имената Ана, Мария, Иван и др. Нещо повече, дори в редките случаи, когато личните имена на двама китайци звучат еднакво, те обикновено се пишат с различни йероглифи и имат съвсем различно значение.

В заключение може да се обобщи, че днес, и в България, и в Китай, се е оформила една изключително шарена палитра от имена, съчетаващи традиции, поверия, минало и настояще.

## Библиография

**1. Александров 1999:** Александров, Емил. „Необходим е нов закон за българските имена“, „България днес“ (двуседмичник на Агенцията за българите в чужбина), г. III, бр. 5 (50), 01.03. – 15.03.1999 [**Aleksandrov 1999:** Aleksandrov, Emil. “Neobhodim e nov zakon za balgarskite imena”, “Balgariya dnes” (dvusedmichnik na Agentsiyata za balgarite v chuzhbina), g. III, br. 5 (50), 01.03. – 15.03.1999].

**2. Бакърджиева 2003:** Бакърджиева, Катя. Българските фамилни имена – извор на минало и родолюбие (Познания върху народопсихологията, която откриваме в нашите фамилни имена), Варна, 2003 [**Bakardzhieva 2003:** Bakardzhieva, Katya. Balgarskite familni imena – izvor na minalo i rodolyubie (Poznaniya varhu narodopsihologiyata, koyato odkrivame v nashite familni imena), Varna, 2003].

**3. Гандев 1972:** Гандев, Христо. Българската народност през XV в. Демографско изследване. С., 1972 [**Gandev 1972:** Gandev, Hristo. Balarskata narodnost prez XV v. Demografsko izsledvanе. S., 1972].

**4. Заимов 2004:** Заимов Йордан. Български именник. Изд. къща Анимар. 2004 [**Zaimov 2004:** Zaimov Yordan. Balgarski imennik. Izd. kashta Animar. 2004].

**5. Ковачев 2005:** Ковачев, Румен. „Още за етническите граници на българската народност според османски регистри от XV – XVI в.“. Известия на катедра Българска история и археология и катедра Обща история – ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, 2/2005 [**Kovachev 2005:** Kovachev, Rumen. “Oshte za etnicheskite granitsi na balgarskata narodnost spored osmanski registri ot XV – XVI v.”. Izvestiya na katedra Balgarska istoriya i arheologiya i katedra Obshta istoriya – YuZU “Neofit Rilski” – Blagoevgrad, 2/2005].

**6. Малинова 2009 А:** Малинова, Мариана. „Исторически развой на някои именни форми в китайската ономастика“, Родознание Genealogia, кн. XIV, брой 2 – 3, 2009, с. 11 – 18 (ISSN 0861-9573) [**Malinova 2009 A:** Malinova, Mariana. “Istoricheski razvoy na nyakoi imenni formi v kitayskata onomastika”, Rodoznanie Genealogia, kn. XIV, broj 2 – 3, 2009, s. 11 – 18 (ISSN 0861-9573)].

**7. Малинова 2009 В:** „Същност и семантика на китайските собствени имена“ сп. Език и литература, 2009, бр. №3–4, с. 46 – 64 (ISBN: 0324-1270) [**Malinova 2009 B:** “Sashtnost i semantika na kitayskite sobstveni imena” sp. Ezik i literatura, 2009, br. №3–4, s. 46 – 64 (ISBN: 0324-1270)].

**8. Малинова 2009 С:** „Исторически и лингвистични аспекти на явлението „Бихуей“ 避讳 (Bihui) в китайската именна система и последиците от него“, Orientalia (Списание за Изтока), Нов Български Университет, департамент „Средиземноморски и източни изследвания“, година V – 10, 2/2009, с. 131 – 137 (ISSN 1312-6962) [**Malinova 2009 C:** „Istoricheski i lingvistichni aspekti na yavlenieto “Bihuey” 避讳 (Bihui) v kitayskata imenna sistema i posleditsite ot nego”, Orientalia (Spisanie za Iztoka), Nov Balgarski Universitet, departament “Sredizemnomorski i iztochni izsledvaniya”, godina V – 10, 2/2009, s. 131 – 137 (ISSN 1312-6962)].

**9. Малинова 2009 D:** „Генеалогия и структура на китайските фамилни имена“, Интердисциплинарни диалози на историята (Сборник в чест на ст.н.с. д-р Антоанета Запрянова), Институт по история при БАН, София, 2009, с. 148 – 172 (ISBN: 978-954-92267-7-5) [**Malinova 2009 D:** “Genealogiya i struktura na kitayskite familni imena”, Interdistsiplinari dialozi na istoriyata (Sbornik v chest na st.n.s. d-r Antoaneta Zapryanova), Institut po istoriya pri BAN, Sofiya, 2009, s. 148 – 172 (ISBN: 978-954-92267-7-5)].

**10. Малинова 2010:** „Връзката предци – потомци при опазването на китайските родови традиции“. Родознание Genealogia, брой 2, година 15, юли 2010, с. 14 – 17 (ISSN 0861-9573) [**Malinova 2010:** “Vrazkata predtsi – potomtsi pri opazvaneto na kitayskite rodovi traditsii”. Rodoznanie Genealogia, broj 2, godina 15, yuli 2010, s. 14 – 17 (ISSN 0861-9573)].

**11. Расиев 2008:** Расиев, Турхан. Български фамилни имена от турски, арабски и персийски произход. Издателство „Зограф“. 2008. ISBN: 9789541501993 [**Rasiev 2008:** Rasiev, Turhan. Balgarski familni imena ot turski, arabski i persiyski proizhod. Izdatelstvo “Zograf”. 2008. ISBN: 9789541501993].

**12. Симеонидис 2006:** Симеонидис, Хараламбос, П. Гръцкото влияние върху системата на българските собствени имена, ISBN 9549176932, София, 2006 [**Simeonidis 2006:** Simeonidis, Haralambos, P. Gratskoto vliyanie varhu sistemata na balgarskite sobstveni imena, ISBN 9549176932, Sofiya, 2006].

**13. Старева 2006:** Старева, Лилия. Български имена и традиции. Издателство „Труд“, София, 2006 [**Stareva 2006:** Stareva, Liliya. Balgarski imena i traditsii. Izdatelstvo “Trud”, Sofiya, 2006].

#### *На китайски език*

**1. 陈永国。 2005** 《文学作品中人名的文化内涵及翻译原则初探》，《九江学院学报（哲学社会科学版）》2005年03期。 [**Chen Yongguo 2005.** “Wenxuezuopin Zhongren Ming De Wenhua Neihan Ji Fanyi Yuanze Chu Tan”, “Jiujiang Xueyuan Xuebao (Zhaxue Shehuikexue Ban)” 2005 Nian 03 Qi.]

**2. 刘吉艳。 2004** 《中国古代汉民族人名文化》，《渤海大学学报(哲学社会科学版)》，2004年06期 [**Liu Jiyen 2004.** “Zhongguo Gudai Hanminzu Renming Wenhua”, “Bohai Daxue Xuebao (Zhaxue Shehuikexue Ban)” 2004 Nian 06 Qi]

**3. 田建军。 2005** 《略论汉语人名的汉译保》《欧洲语言文化（第一辑）》北京外国语大学出版社，2005年，149–173页。 [**Tian Jianjun 2005.** “Lu Lun Hanyu Renming De Han Yi Bao” “Ouzhou Yuyan Wenhua (Diyi Ji)” Beijing Waiguoyudaxue Chubanshe, 2005 Nian 149–173 Ye.]

**4. 袁义达。 2002** 《中国姓氏：群体遗传和人口分布》，华东师范大学出版社，2002 [**Yuan Yida 2002.** “Zhongguo Xingshi: Qunti Yichuan He Renkou Fenbu”, Huadong Shifan Daxue Chubanshe, 2002]

**5. 袁义达。 2006** 《中华姓氏通史》，远方出版社，2006年。 [**Yuan Yida 2006.** “Zhonghua Xingshi Tongshi”, Yuanfang Chubanshe 2006 Nian.]